

Саҳиҳул Бухорийнинг муҳтасари / ВАҲИЙНИНГ БОШЛАНИШИ КИТОБИ / 1-ҳадис

3-1- عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَكَّهَا قَالَتْ: أَوَلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحةُ فِي النَّوْمِ، كَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ قَلْقِ الصُّبْحِ، ثُمَّ حُبِّ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ، كَانَ يَجْلُو بِعَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَبَّثُ فِيهِ - وَهُوَ التَّعْبُدُ - الَّتِيَّالِيَّ ذَوَاتُ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْبَغِي إِلَى أَهْلِهِ، وَيَنْزَرُونَ لِذَلِكَ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى حَدِيجَةَ فَيَنْزَرُونَ لِمِثْلِهَا، حَتَّى جَاءَهُ الْحُقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءِ، فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ: اقْرَأْ. قَالَ: «مَا أَنَا بِقَارِئٍ. قَالَ: فَأَخْدَنِي فَعَطَنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِي الْجَهْدَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: اقْرَأْ. فَقُلْتُ: مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخْدَنِي فَعَطَنِي الثَّالِثَةَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: «اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) فَقُلْتُ: مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخْدَنِي فَعَطَنِي الثَّالِثَةَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: «اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (العلق 1-3)».

فَرَجَعَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ، فَدَخَلَ عَلَى حَدِيجَةَ بِنْتِ حُوَيْلِدٍ فَقَالَ: «رَمْلُونِي رَمْلُونِي». فَرَمَلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ، فَقَالَ لِحَدِيجَةَ وَأَخْبَرَهَا الْخَبْرَ: «لَقَدْ حَشِيتُ عَلَى تَفْسِي». فَقَالَتْ حَدِيجَةُ: كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيَكَ اللَّهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحْمَ، وَتَحْمِلُ الْكُلَّ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ، وَتَفْرِي الضَّيْفَ، وَتَعِينُ عَلَى تَوَائِبِ الْحَقِّ.

فَانْطَلَقَتْ بِهِ حَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ بْنَ أَسَدٍ بْنِ عَبْدِ الْعَزَّى - ابْنَ عَمِّ حَدِيجَةَ - كَانَ امْرَأً تَصَرَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، كَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَائِيَّ، فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَائِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ، كَانَ شَيْحًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ - فَقَالَتْ لَهُ حَدِيجَةُ: يَا ابْنَ عَمِّ، اسْمَعْ مِنَ ابْنِ أَخِيكَ.

فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى؟ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ [مِنْ] خَبْرَ مَا رَأَى.

فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي [أَتَرَّلَ] تَرَّلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى، يَا لَيْشَنِي فِيهَا جَدْعًا، لَيْشَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوْمُحْرِجِي هُمْ؟!» قَالَ: نَعَمْ، لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ إِمْشِلٌ مَا جَهْتَ بِهِ إِلَّا عُودِي، وَإِنْ يُنْدِرْكِنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤْزَّرًا. ثُمَّ لَمْ يَشْتَبِطْ وَرَقَةُ أَنْ تُؤْفَقِي وَفَتَرَ الْوَحْيُ.

1-3. Мўминларнинг онаси Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга бошланган илк ваҳий уйқудаги солиҳ тушдир. У зот бирор туш кўрсалар, тонг ёруғидек (аниқ ўнгидан) келмай қолмас эди. Сўнгра у зотга холи қолиш маҳбуб қилинди. Ҳиро ғорида холи қолиб, аҳлларининг олдига тушишдан олдин у ерда бир неча кун «таҳаннус», яъни ибодат қилар эдилар. Бунинг учун озуқа ғамлаб олар эдилар. Сўнгра Хадижанинг олдига қайтиб, яна ўшанчага озуқа ғамлаб олар эдилар. Ниҳоят, Ҳиро ғорида эканларида у зотга ҳақ келди. Фаришта келиб: «Ўқи!» деди. «Мен ўқигувчи эмасман», дедилар. (У зот) айтдилар: «Шунда мени тутди ва қисиб, қийнаб ҳам қўйди. Кейин қўйиб юбориб: «Ўқи!» деди. «Мен ўқигувчи эмасман», дедим. Сўнг мени иккинчи марта тутди ва қисиб, қийнаб ҳам қўйди. Кейин қўйиб юбориб: «Ўқи!» деди. «Мен ўқигувчи эмасман», дедим. Сўнг мени учинчи марта тутди ва қисди. Кейин қўйиб юбориб: «Яратган Роббинг номи билан ўқи! У инсонни «алақа»дан яратди. Ўқи! Роббинг энг карамлидир», деди».

Сўнг Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қалблари ларзага тушган ҳолда қайтиб, Хадижа бинт Хувайлид розияллоҳу анҳонинг олдига кирдиларда: «**Мени ўраб қўйинглар!** **Мени ўраб қўйинглар!**» дедилар. У зотни қўрқинчлари кетгунча ўраб қўйишиди. Кейин у зот Хадижага хабар бериб: «**Ўзимдан хавотирланиб қолдим**», дедилар. Шунда Хадижа: «Йўқ, Аллоҳга қасамки, Аллоҳ сизни асло шарманда қилмайди. Чунки сиз силаи раҳм қиласиз, оғирни енгил қиласиз, йўқсилларни қўллайсиз, меҳмонга меҳмоннавозлик кўрсатасиз, ҳақ йўлда бошга тушган кулфатларда ёрдам берасиз», деди. Сўнгра Хадижа у зот билан отланиб, амакиваччаси Варақа ибн Навфал ибн Асад ибн Абдулуззонинг олдига бошлаб борди. У жоҳилият даврида насронийликни қабул қилган киши эди. Ибронийча ёза олар, Инжилдан Аллоҳ хоҳлаганича ибронийча ёзарди. У кўзи ожиз бўлиб қолган катта ёшли қария эди. Хадижа унга: «Эй амакимнинг ўғли! Биродарингизнинг ўғлига қулоқ солинг!» деди. Варақа у зотга: «Эй биродаримнинг ўғли, нимани кўряпсан?» деди. Шунда Расулуллоҳ

соллаллоҳу алайҳи васаллам унга қўрганларини айтиб бердилар. Варақа у зотга: «Бу Аллоҳ Мусога туширган Номусдир*. Қанийди қавминг сени ҳайдаб чиқарганида тирик бўлсам! Қанийди ўшандада навқирон бўлсам!» деди.

Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Улар мени ҳайдаб чиқаришадими?»** дедилар. «Ҳа, сен олиб келган нарсани келтирган киши борки, унга албатта душманлик қилинган. Ўша кунингга етсам, сенга катта ёрдам бераман», деди.

Кўп ўтмай, Варақа вафот этди. Ваҳий бир муддат узилиб қолди».

* Номус – сир соҳиби, яъни Жаброил алайҳиссалом.

Манба: hadis.islom.uz

